

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Journalen NB26 : 1852

Citation: Kierkegaard, Søren: "Journalen NB26 : 1852", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 25*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2008 , s. 41.
Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb26-txt-shoot-n34.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 25

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

NB26:34

#

Goethe som Repræsentant for den moderne
Charakteerløshed – Forstands-Synder, frygteligere end
andre Synder.

Christendommen lader nu aabenbart sin Sag gaae til Doms; der vil blive at gaae tilbage i ethvert Fald til Luther; Betjeningen er det især der maa blive Spørgsmaal om, den objektive Forkyndelse, at den er Charakteerløshed: saa kan det maaskee være gavnligt at vise den moderne Charakteerløshed paa et andet Gebeet, i sin Repræsentant Goethe, hvor Sagen vel ikke er slet saa alvorlig, da Goethe ikke gav sig ud for at være Xstds Lærer, ei ved hellig Eed havde indviet og ved Ordinationen og en Hellig Aands Meddelelse var indviet til at lære Xstd.

Der er i et Msk. i Phantasien (og denne har ethvert Msk. mere eller mindre af) et Muligheds Forhold til det Gode, det Ædle, det Uegennyttige o: s: v:

Styrelsens Bestemmelse (og saaledes er det ogsaa Xstds Mening) at dette Muligheds Forhold skal drage Msket saaledes ud, at han saa træder i Charakteer af det Gode, det Ædle, det Uegennyttige, sætter det ind i Virkelighed, hvor han da kommer til at sande, hvilken uendelig Forskjel der er mellem Mulighed og Virkelighed, at Det, der i Mulighed er saa Vinkende, i Virkelighed er saa svært.

Barndommen og Ungdommen tildeels ogsaa for hele Livet Qvinden forholder sig væsentligen til Phantasien; saa skulde da Manddommen være: at træde i Charakteer af Det, der rørte Barnet, Ynglingen, Qvinden.

Men dette skeer saare sjældent. Og som i Individet saa er i hele Slægten denne Udvikling standset paa: Forstanden.

Tag nu en egoistisk rigt begavet Natur, med stærk Lyst til at nyde Livet. Han er baade for rigt begavet og for intellektuelt udviklet til ikke at see, at uden Ideerne og Idealiteten og Forholdet dertil er Livet altfor ubetydeligt.

Men han er tillige en reen Egoist og egoistisk Forstandighed. Hvad gjør han saa? Han deler. Med Hjælp af Phantasien forholder han sig til det Ædle, Gode, Uegennyttige, Ophøiede – og det er kostelig Nydelse, det veed han godt. Han sætter sig ind, han

ligesom giver sig hen til det – men see, just i det Øieblik da det Gode igjennem Phantasien vilde drage ham saaledes ud, at han nu traadte i Charakter af, satte det ind i Virkelighed, hvad han som Forstandig i større Forstand har en udviklet Forestilling om vilde blive Lidelse: just da bryder han af, og er Egoisten. Digterisk bemægtiger han sig altsaa den ethiske Idealitet, han udtømmer sig digterisk – men selv er han den paa sin jordiske Profit Kloge, som da ikke er gal at træde i Charakter af det Gode. Charmant! Det er dobbelt Profit: først den ligefremme jordiske Profit, som man naaer ved at være Egoist; og saa det Skin af Ophøiethed som den digteriske Frembringelse kaster over En.

Man »digter« ædel, uegennyttig Opoffrelse – og man er en Skakerjøde: saa har man endog mere Profit end Skakerjøden; thi man har tillige dette Skin, denne Glands af at være den Uegen[n]yttige o: s: v.:, da Mskene i deres Eenfoldighed forvexle En med det digterisk Frembragte.

Tænk saa en Xstds Lærer a laGoethe, en der ved Hjælp af Betragtninger og Skildringer (dette er svarende til »Digter-Udtømmelserne) naaer Hellighedens Skin og som er en kold Forstands-Egoist, der veed indtil det Mindste at passe paa sin Profit, ogsaa paa Profiten af disse Betragtninger og Skildringer.

Der er nu talt nok om, og dømt strengt om al den frygtelige Usædelighed der i »Lidenskabens« Tider frygteligt forvexlede det Høieste med de sørgeligste Udsvævelser: mon det dog er saa afskyeligt som denne Hjertets Fortabelse, dette at have taget Skade paa sin Sjel: at kunne gjøre det Høieste og Helligste til digterisk Spil og roligt, forstandigt beregne selv at have Fordelen deraf. Tag En, der, som han meente det, religieust begejstret taledede i de høieste Toner om christelig Kjerlighed – og hvem saa Lidenskabens spillede det Puds, at det kom til at betyde, at han forførte nogle Piger, der vare fortryllede af hans Phantasie (thi dette maa fastholdes, at det var ikke hans Hensigt, det var ikke en klog beregnet Plan) – tag dette, og tag saa Modstykket, En, der i Forstandens Haardhjertethed veed saa nøiagtigt at forvandle sit Forhold til det Gode til et Digterisk, og nu ved denne Fremstilling fortryller Alle, der næsten tilbedende see i ham en Hellig, han der dog klogt veed bestandigt at svinge saaledes af, at han da aldrig kommer i Charakter af det Gode, men blot tager al Fordelen ogsaa den næsten tilbedende Beundrings: hvilket er værst!